א) ותוספת' פי"חן, ב) ולעיל ה) [מוספת פייחן, ב) [נעיל נג:], ג) לעיל קנ;, ד) [נ״ל ומקן, ה) לעיל קנג. ע״ש מכשירין פ״ב מ״ה ע״ש, ו) נ״ל ימתין [וכ״ל במשנה], ק) [ר"ת: תניא כוותיה.],

הגהות הב"ח

(A) גמ' חוך לחומה לנו אמו (ח) גם מון נמותה נו אמר רבא דיקא מתני: (ג) שם ותניא כותיה לרג דת"ר עיר: (ג) רש"י ד"ה האי כל וכו' דהיתרא דהחשכה תנן: (ד) תום' ד"ה לעולם אסיפה קהי ואבא שאול אהא קאי דלמת רכ יהודה: (ס) ד"ה דיקל וכו' היכי מוכח מינה: (ו) בא"ד ול"ג נמי בסמוך דתנו רבנן גם בפ"ה ל"ג ליה אלא ה"ג:

הגהות הגר"א

נמ' (דיקא מתני' כו' עד ה"ג מספיקה שרי) תה"מ: [ב] שם כוומיה דרב ל"ל דשמוחל:

מוסף רש"י

ימתין עד כדי שיחמו חמין. שלא יהנה במה שהקדימו להחם בשבת, וכן בכל מעשה שבת נתנו חכמים שיעור להמתין לערב בכדי שיעשו (לעיל קכב.).

רבינו חננאל כל שאיני זכאי בחשיכתו (אני) [איני] זכאי באמירתו היה לו לומר, כי אין מחשיכין אמרה משנתינו בפירוש, ומכללו נלמד האמירה, כלומר מאחר האמירה, כלומר מאחר שאין לו להחשיך בתחום לשכור פועלין, כך אין לו לומר לחבירו השכר לי פועלין עם חשכה. אלא פועדין עם חשכה. אלא אסיפא, אבל מחשיך הוא לשמור וכו׳, כלומר כשם שמותר לו להחשיך, כך מותר לו לומר לחבירו החשיך והביא לי פירות. האי כל (שאיני) ןשאנין זכאי בחשיכתו זכאי אני באמירתו היה לו לומר. מותר לאדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך . וכו', כלומר כשם שאני זכאי לומר לחברי שמור לי פירות שבתחומך כך מותר לי לשמר פירות שבתחומי ולהחשיך עליו. ואמרינן עוד ולמה ליה כלל ליתנויה בהדיא. ופרקינז כלל להביא בווי או דת״ר מחשיכין על התחום להביא בהמה היתה עומדת חוץ לתחום קורא לה והיא באה, ולפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין אומרים לו לך למקום פלוני, לא מצאת במקום פלוני הבא ממקום פלוני, לא מצאת במאה הבא במאתים ובלבד שלא יזכור במאתים ובלבו שלא יזכוו את הדמים. ר' יוסי בר' יהודה [אומר] ובלבד שלא יזכור לו סכום המקח. מתניי מחשיכין על התחום, עד אא"כ באו ממקום קרוב. אא״כ באו ממקום קרוב. מאי ממקום קרוב, רב אמר קרוב ממש ושמואל אמר חיישינן שמא חוץ לחומה לנו. ל)פירוש לן מרן דברי שמואל הללו, והיאך מתניתין דייקא כוותיה, ומה טעם חלילים שהביאם גוי בשבת לא שיספוד בהם

א) נראה דוה הוא שאלה לרבינו ול"ל יפרש לן מרן (ואולי שאל מאת רב האי

לישנא אחרינא גרסינן תניא כוותיה

דשמואל ולא גרסי׳ דייקא מתני׳ כו׳

עד מספיקה שרי ומייתי סייעתה

לשמואל מדרבי יהודה דמלינן לקולא

אלא אסיפא קאי. דקאמר ת"ק להיתרא אבל מחשיך הוא לשמור ואתא איהו ושווייה ביה כללא להביא כל כיולא בהן: האי כל שאני זכחי להחשיך עליו זכחי חני בחמירתו מיבעי ליה. (ג) דהיתר דחשיכה תנן והיתר דאמירה לא תנן והיכי תלי תניא בדלא תניא: לעולם

אסיפא קאי. כדקאמרת ודקשיא לך אמירה מהיכא קאמר ליה להימירא האי כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני דתלי בה החשכה אהא קאי דאמר בחשיכתו כל שאיני זכאי באמירתו איני רב יהודה כו' אלמא זכאי אני באמירתו רשאי בחשיכתו מיבעי ליה אלא אסיפא ואבא שאול ות"ק כולהו פשיטא להו קאי אבל מחשיך הוא לשמור ומביא פירות הא דשמואל וקאמר ליה אבא שאול בידו האי כל שאני זכאי בחשיכתו רשאי אני באמירתו מיבעי ליה לעולם אסיפא קאי לת"ק מי לא מודית בהא שאתה מתיר להחשיך דמותר הוא לומר ואבא שאול אהא קאי דאמר רב יהודה אמר כדשמואל אלמא הואיל ומותר לומר שמואל מותר לאדם לומר לחבירו שמור לי מותר להחשיך הלכך אמאי נקטת החשכה לשמור לחודה שוי כללה פירות שבתחומך ואני אשמור לך פירות למילתא ואימא כל שאני זכאי באמירתו שבתחומי וקאמר אבא שאול לת"ק מי לא רשאי אני להחשיך עליו דש"מ הך וש"מ מת וכלה דהא נמי זכאי מודית דמותר אדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך ואָני אשמור לך פירות באמירתו הוא כדמפרש לקמן והלכך שבתחומי ואימא כל שאני זכאי באמירתו מחשיכין עליו וסיפא דמתני' דקתני רשאי אני להחשיך עליו כלל לאתויי מאי מחשיכין על התחום לפקח על עסקי לאתויי הא דת"ר האין במחשיכין על התחום כלה אבא שאול היא: כלל אמר אבא שחול כו'. והאי נמי זכאי באמירתו להביא בהמה סיהיתה עומדת חוץ לתחום כדקתני סיפא ואומר לו לך למקום קורא לה והיא באה כלל אמר אבא שאול פלוני: סכום מקח. מנה ומאתים: יכל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך בותבר' נכרי שהביא חלילין בשבת. עליו ומחשיְכין לפּקָח על עסקי כלה ועל בשביל ישרחל: לח יספוד בהן ישרחל. עםקי המת להביא לו ארון ותכריכין ואומרים לעולם. וקנסא הוא משום דמוכחא לו לך למקום פלוני ואם לא מצאת במקום מילתא דבשבילו הובאו דאין דרך פלוני הבא ממקום פלוני לא מצאת במנה להביא חלילין אלא בשביל מת: ממהום הבא במאתים ר' יוסי ברבי יהודה אומר קרוב. בתוך התחום: עשו לו ארון. בשביל נכרי או למכור: גבז' רב הובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח: בותני' מחשיכין על התחום לפקח על אמר ממקום קרוב ממש. כלומר שידוע לנו בירור הדבר דממקום עסקי כלה ועל עסקי המת להביא לו ארון קרוב באו שראינום שהיו בביתו: ותכריכים ינכרי שהביא חלילין בשבת לא ושמואל אמר היישינן שמא חוץ לחומה יספוד בהן ישראל אא"כ באו ממקום קרוב לנו. אפילו הביא מחוץ לעיר אנו עשו לו ארון וחפרו לו קבר יקבר בו ישראל ואם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית: תולין להתיר ואומרים שמא בתוך התחום לנו ערב שבת וסופדין בהן גמ' מאי ממקום קרוב רב אמר ממקום קרוב ממש ושמואל אמר יחיישיגן שמא במול"ש מיד. וחיישינן נמי אמרינן לקולא כדאמרי׳ במס׳ חגיגה (דף טו.) גבי בתולה שעיברה חיישינן שמא באמבטי עיברה ומותרת לכהונה. הוץ לחומה לנו וא דיקא מתניתין בוותיה (ה) דשמואל דקתני עשה לו ארון וחפר לו קבר ולשמואל הכי קאמר מתני׳ לא יספוד יקבר בו ישראל אלמא מספיקא שרי הכא נמי בהן ישראל אא"כ יש לתלות שבאו מספיקא שרי יחותניא כוותיה [ב] דרב (ט ייעיר ממקום קרוב ולאפוקי בידוע דמחון שישראל ונכרים דרים בה והיתה בה מרחץ לתחום בחו: ה"ג דיקה מסני כוומיה המרחצת כשבת אם רוב נכרים לערב רוחץ דשמואל ותניא כוותיה דרב: יקבר בה מיד אם רוב ישראל ימתין עד כדי בו ישראל. דתלינן מספיקא שמא שיחמו חמין מחצה על מחצה יואסור לנורך נכרי נעשה: מניא כוומיה דרב. דספיקא אסור דקתני מחלה וימתין) עד כדי שיחמו חמין ר' יהודה אומר על מחלה ימתין בכדי שיחמו חמין. באמבמי קמנה אם יש בה רשות רוחץ בה וא"ת בכדי שיחמו חמין מיהא שרי מיד מאי רשות אמר רב יהודה אמר רב יצחק והכא תני לא יספוד בהן משמע בריה דרב יהודה אם יש בה אדם חשוב שיש לעולם הכא מוכחא מילתא אבל לו עשרה עבדים שמחממין לו י' קומקומין במרחץ לא מוכחא מילתא כולי האי בבת אחת באמבטי קטנה מותר לרחוץ בה הואיל ואיכא נכרים: באמבטי קטנה. מיד: "עשו לו ארון וחפרו לו קבר וכו': שיש לתלות ולומר משחשיכה הוחמה אמאי הכא נמי ימתין בכדי שיעשו אמר על ידי עבדים וקומקומין הרבה: אם יש בה רשות. אדם חשוב שליט: עולא בעומד באסרמיא תינח קבר ארון מאי רוחן בה. ישראל מיד דיש לומר איכא למימר א"ר אבהו יבמומל על קברו: משחשיכה הוחמו חמין לאותו נכרי. מתני' לעושין כל צרכי המת מכין

ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו

ורישא לא השיא ליה כיון דמחלה על מחלה ודאי בשביל ישראל ונכרים הוחמו שהרי לא לאדם אחד לבדו הוחמו דנימא ספיקא לנכרי ספק לישראל

ולשון זה נראה לי עיקר. ורבותי נמי לא גרסי לעיל להא דקתני עשה נכרי את הארון עד מספיקא שרי ומיהו לא מפרשי לה כדפרישית: ימסין

בכדי שיעשו. נהי דלא מוכחא מילתא מיהו י"ל שמא בשביל ישראל נעשה: בעומד. הקבר באיסרטיא שאין דרך ישראל ליקבר שם דודאי לא נעשה בשביל ישראל: ארון מאי איכא למימר. להוכיח דלא בשביל ישראל נעשה: במוטל. הארון: על קברו. של נכרי באיסרטיא דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון: מתבר' ומדיחין. במים: שלא יויו בו אבר. לא יגביה לו ידו או רגלו או ריסי עיניו:

האי כל שאני רשאי בחשיכתו רשאי אני באמירתו מיבעי ליה. תימה הא דכי פריך לעיל האי כל שאיני רשאי באמירתו איני רשאי בחשיכתו מיבעי ליה מכלל דאי הוה תנן הכי הוה אתי שפיר אע"ג דתלי חשיכה באמירה וי"ל התם שאני דלא הוה תלי

תניא בדלא תניא דאמירה נמי תנינא לעיל לא יאמר אדם לחבירו שכור לי פועלים אבל השתא תלי תניא בדלא תניא דהיתר אמירה לא תניא אבל היתר החשכה תניא:

לעולם אסיפא קאי (ו) דאמר רב

יהודה אמר שמואל מותר אדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך. אע"פ שהוא אינו יכול לילך לשומרן יכול לומר לחבירו לשמרן ומתניתין הכי קאמר כל שאני זכאי באמירתו כגון לפקח על עסקי כלה ועל עסקי מת ויכול לומר לחבירו לעשות למחר רשאי אני להחשיך עליו וכ"ש מה שאני זכאי לומר לעשות היום כמו שמור לי פירות שבתחומך אע"פ שאיני רשאי לילך שם היום דמותר להחשיך עליו:

אין מחשיכין על התחום להביא בהמה. יש ספרים דגרסי מחשיכים לפי שאם יש שם בורגנים הולך ומביאה ובתוספתא גרס אין מחשיכין וי"ל דאיירי בבהמה שאינה יכולה לבא ברגליה כגון טלה קטן אא"כ ישאוהו בכתף שאפילו מחיצות אינו רשאי להביא דאסור לטלטל בעלי חיים שהם מוקלים: נכרי שהביא חלילים בשבת לא

יםפוד בהן ישראל. לא כפי׳ הקונטרס שפירש עולמית מדפריך בגמרא גבי עשה נכרי ארון וחפר לו קבר יקבר בו ישראל אמאי הכא נמי נימא ימתין בכדי שיעשו ואמאי קאמר נמי אי לאו דקאי אחלילים על כן נראה דלא יספוד בהן ישראל היינו עד כדי שיבוחו דסתם חלילים אין מביאין אותן לשם אדם אחד אלא לשם כמה בני אדם:

אא"ב באו ממקום קרוב.

תימה לרבי מה מהני שבאו ממקום קרוב הלא הביאם דרך רה"ר ומה לי ארון וקבר שנעשו בשבת ומה לי חלילים שהובאו דרך רה״ר וי״ל דהביא ממקום קרוב לא מהני כל כך הצאמו: דיקא מתניתין כוותיה דשמואל כו' יקבר בו ישראל אלמא מספיקא שרי. תיתהא היכי (ה) מוכיחנא מינה דמספיקא שרי והא מוקמ' לה בעומד באיסרטיא דודאי ללורך נכרי נעשה מיהו אומר רבי דל"ג ליה להא דקתני עשו לו ארון כו' ול"ג נמי בסמוך (ו) ת"כ גם בפי׳ הקונט׳ ל״ג אלא ה״ג דיקא נמי בממתני' עיר שישראל ונכרים דרים בה כו' ומשנה היא במסכת מכשירין ופ"ב משנה ה) ר'ג יהודה אומר אם יש בה רשות רוחן בה מיד אלמא תלינן להתיר כמו כן גבי חלילין יש לתלות בהיתר ולומר חוץ לחומה לנו. מ"ר:

אבר שוממין את הכר מתחתיו וממילין אותו על החול בשביל שימתין

. באיסטרטא דמוכחא מילתא שזה הקבר לזה הגוי נחפר שדומה לרוב גוים שאין צריך להמתין בכדי שיעשו. תוב אקשינן תינח קבר, ארון מאי. ופריק ר' אבהו בארון המוטל על הקבר

לה א (מיי׳ פכ״ד מהל׳ שנת) סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שו סעיף י: לו ב מיי שם הלכה ג סמג

קנא.

שם טוש"ע או"ח סימן שו סעיף א: לו ג מיי׳ שם טור שו״ע שם

לו ג מיי שם טור פו"ע שם סעיף ב: לח ד ה מיי שם הל"ה טוש"ע שם סעיף ג וחימן שו סעיף ח: וסימן שו סעיף ח: לש ד מיי׳ פ״ו מהל׳ שבת הל״ו סמג שם טוש״ע מו״ח סימן שכה סעיף טו:

מ ח מייי שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף טו: מא מיב חיי שם הלי ה

מב ל מיי׳ פכ״ו מהל׳ שבת הלכה כ סמג שם טוש"ע או"ח סימן שיא סעיף ו:

מוסף תוספות

א. ה"ג רש"י בחד לישנא. א. ה"ג רש"י בחד לישנא. מוס' הלח"ש. ב. כוותיה דשמואל, דתנן. מוס' הלח"ש. ג. ודייק מדר' יהודה דאמר. מוס' הלח"ש.

רבינו חננאל (המשך) ישראל ולמה לא ימתין בכדי שיביאו, או דלמא בכדי שיביאו, או דכמא משום דלא ידעינן מהיכן באו, ועוד המותר לספוד בהן ביום ראשון ובשאר ימי החול או לאו, ומה פירק לו הלא אפילו אם ביו על הוא אפילו אם המת מונח בדרך צריך להמתין בכדי שיחפור בקבר והדר קושיין לדוכתיה, וכן בארון ליסברה לן מרן. ועוד אם הדברים הללו על עיר שרובז ישראל הם או לא. שרובן ישראל הם או לא, כי אם רובן גוים למה צריך להמתין והלא לעניין מרחץ אמרו מותר לרחוץ בה מיד. ושמואל אמר חיישינן שמא חוץ לחומה לנו, ואע״ג דאיסורא הוא וקיי״ל ואע״ג דאיסורא הוא וקיי״ל הילכתא כרב באיסורי, הכא הילכתא כשמואל דדיקא מתניתין דתנן במסכת מכשירין עיר דוגן במסכה כבב , של ישראל, וגוים דרין בתוכה, והיתה בה מרחץ המרחצת בשבת אם רוב בתוכה, והיונה בה מדווץ המרחצת בשבת אם רוב גוים מותר לרחוץ בה מיד, . אם רוב ישראל ימתין עד בכדי שיחמו חמין, מחצה על מחצה ימתין בכדי שיחמו חמיו ר' יהודה שיחמו חמין. ר' יהודה אומר באמבטי קטנה ואם ש רשות רוחץ בה מיד, ומפרש רב יצחק בריה דרב יהודה מאי רשות דרב יהודה מאי רשות כגון אדם חשוב שיש לו עשרה עבדים שמחממין לו עשרה קומקמין בבת אחת מותר לרחוץ מיד. עשר לו ארן וחפרו לו קבר יקבר בהן ישראל. ומקשינן אמאי והא ישראל ימי ביסרים ביינו ביינו ביינו אינו אינו ביינו מתין בכדי שיעשו. ומפרק . עולא כגון בגוי מת המוטל